

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

і завдання до контрольної роботи з дисципліни

«ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ»

*(для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання, вибіркова
дисципліна)*

(Електронне видання)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
фінансів та банківської справи
Протокол № 6 від 05.02.2025 р.

Київ 2025

УДК 658.15:005.52

Методичні і завдання до контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий контролінг» (для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання, вибіркова дисципліна / Уклад.: О.О. Серeda. - Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2025 – 13 с.

Методичне видання спрямоване на вивчення і самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти актуальних питань щодо фінансового контролінгу. Методичні рекомендації містять завдання та рекомендації щодо виконання контрольної роботи.

Укладач:

О.О. Серeda, к.е.н., доцент

Рецензент:

Л.М. Христенко, к.е.н., доцент

В

Методичні вказівки контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий контролінг» розроблено у відповідності до затвердженої програми дисципліни.

Метою викладання дисципліни є формування теоретичних знань та набуття практичних навичок прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі інформації контролінгової системи і професійних компетентностей щодо організації фінансового контролінгу на підприємстві.

Завдання дисципліни полягає у необхідності показати сукупність і оцінити взаємозалежність змін у фінансовій сфері, їх спрямованість і цільову орієнтацію, значення фінансового контролінгу для перспектив розвитку підприємства, альтернативи відносно реалізації ринкових підходів до фінансового регулювання діяльності підприємства. Орієнтація в потоці фінансової інформації, змінах законодавчого і нормативного характеру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: завдання і основні елементи фінансового контролінгу; заходи, спрямовані на забезпечення безперервного процесу контролю витрат і їх зниження; основні етапи планування і бюджетування в системі контролінгу;

вміти: орієнтуватися в потоці фінансової інформації в змінах законодавчого характеру; проводити системний аналіз діяльності підприємства і його підрозділів.

Вивчення дисципліни передбачає необхідність систематичного опанування здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу і придбання навичок вирішення окремих завдань і проблем. Це зумовлює вивчення необхідної літератури, вміння осмислити існуючі підходи до досліджуваної проблеми, сформулювати власну точку зору і застосувати отримані знання для аналізу конкретних практичних ситуацій.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Загальні положення до виконання контрольної роботи

Студентом самостійно виконується контрольна робота, яка спрямована на придбання знань і практичних навичок з дисципліни «Фінансовий контролінг».

Варіант завдання до контрольної роботи обирається відповідно до номеру у журналі академічної групи (останніх цифр логіну ECAMPUS).

1.2. Зміст і обсяг контрольної роботи

Контрольна робота містить два завдання: теоретичне та практичне. Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 15 сторінок.

На першій сторінці вказуються дані студента, варіант і всі його завдання. На передостанній сторінці зазначається список використаної літератури. Обов'язкова наявність посилань на літературні джерела.

2. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1. Необхідність упровадження системи фінансового
2. контролінгу в діяльність підприємства.
3. Функціональні завдання системи фінансового контролінгу.
4. Формування системи фінансового контролінгу на підприємстві.
5. Стратегічний контролінг у системі управління підприємством.
6. Методи стратегічного фінансового контролінгу.
7. Система оперативного контролінгу в системі управління підприємством.
8. Взаємозв'язок функціонування стратегічного та оперативного фінансового контролінгу.
9. Відмінності між фінансовим обліком, управлінським обліком та контролінгом.

10. Роль бюджетування як елемента інструментарію фінансового контролінгу.
11. Принципи формування основних підконтрольних показників діяльності підприємства (структурного підрозділу).
12. Методологічні аспекти формування системи контролінгу витрат.
13. Заходи щодо підвищення ефективності фінансового контролінгу витрат на підприємстві.
14. Бюджетування в системі контролінгу витрат.
15. Особливості використання інструментів оперативного та стратегічного фінансового контролінгу в управлінні витратами.
16. Система збалансованих показників та бенчмаркінг в оцінюванні ефективності управління витратами.
17. Особливості побудови інвестиційного контролінгу на підприємстві.
18. Використання елементів діагностики у стратегічному фінансовому контролінгу.
19. Стратегія і контролінг у системі внутрішнього економічного механізму підприємства.
20. Контролінг у системі антикризового управління.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Рекомендації щодо виконання практичного завдання

Бюджет коштів — це фінансовий план, який відображає очікувані надходження та витрати грошових коштів підприємства за певний період (наприклад, місяць, квартал, рік). Його основна мета — забезпечити підприємству достатній рівень ліквідності, щоб воно могло своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Структура бюджету коштів

Бюджет коштів зазвичай містить такі основні розділи:

1. Надходження коштів (грошові потоки вхідні)

- Виручка від реалізації продукції або послуг
- Авансові платежі від клієнтів
- Позики або кредити
- Інші джерела фінансування
- 2. Витрати коштів (грошові потоки вихідні)
  - Закупівля сировини та матеріалів
  - Витрати на оплату праці
  - Адміністративні та комунальні витрати
  - Податкові платежі
  - Інші операційні витрати
- 3. Залишок коштів
  - Різниця між надходженнями та витратами за кожен період
  - Визначення, чи є необхідність залучення додаткового фінансування або оптимізації витрат

Чому важливий бюджет коштів?

- дозволяє контролювати ліквідність компанії;
- запобігає касовим розривам (коли немає грошей для виплат);
- допомагає ухвалювати фінансові рішення (чи варто брати кредит, скорочувати витрати тощо);
- визначає необхідність залучення додаткового фінансування.

Приклад бюджету коштів (спрощений варіант)

Місяць	Надходження (тис. грн.)	Витрати (тис. грн.)	Залишок на кінець місяця (тис. грн.)
Червень	1200	1100	100
Липень	1400	1300	200
Серпень	1350	1400	150 (дефіцит 50)

Якщо в серпні прогнозується нестача коштів, підприємству потрібно заздалегідь знайти шляхи фінансування або скоротити витрати.

Бюджет коштів є одним із ключових інструментів фінансового управління, який допомагає підприємству працювати стабільно та уникати кризових ситуацій.

Послідовність складання бюджету коштів (завдання 2)

Для складання бюджету коштів підприємства «Світанок» на три місяці (квітень, травень, червень) слід дотримуватися наступного алгоритму:

1. Визначення прогнозних доходів:

- використовуйте заплановані обсяги реалізації продукції (X1) для кожного місяця.

- врахуйте, що частина платежів за реалізацію надходить одразу, а інша частина — наступного місяця.

2. Аналіз надходження коштів

- обчисліть загальну суму коштів, яка надходитиме у кожному місяці.

- врахуйте, що 50% продажів надходить у місяці реалізації, а решта 50% — наступного місяця.

3. Оцінка основних витрат

- закупівля молочної сировини (X2): визначте необхідні закупівлі відповідно до прогнозу виробництва.

- витрати на оплату праці (X3): врахуйте, що їх розмір може змінюватися залежно від сезонних навантажень.

- закупівля упаковки та добавок (X4): передбачте витрати на упаковку, що залежать від обсягів виробництва.

- комунальні витрати (X5): розподіліть витрати за кожен місяць та врахуйте платежі в наступні місяці (X51, X52, X53).

- амортизаційні витрати (X6): врахуйте їх як фіксовані витрати, що не змінюються щомісяця.

- загальні та адміністративні витрати (X7): розподіліть рівномірно на кожен місяць.

4. Розрахунок чистого балансу коштів

- визначте загальні витрати за кожен місяць.

- порівняйте надходження з витратами, щоб зрозуміти, чи достатньо коштів для покриття всіх потреб.

- переконайтеся, що залишок коштів не падає нижче встановленого мінімального рівня.

5. Визначення необхідності додаткового фінансування

- якщо у певний місяць очікується дефіцит коштів, розгляньте можливі варіанти фінансування (кредит, авансові платежі, скорочення витрат тощо).

- якщо залишається надлишок коштів, його можна направити на інвестиції або резервний фонд.

6. Формування підсумкового бюджету

- структуруйте отримані дані у вигляді таблиці бюджету (табл. 2).
- переконайтеся, що всі надходження та витрати враховані.
- оцініть, чи відповідає план фінансовій стратегії підприємства.

Результат: Після виконання цих кроків ви отримаєте повний бюджет коштів на три місяці, що дозволить підприємству планувати свою діяльність без ризику фінансових проблем.

Завдання 2

Підприємство «Світанок» займається виробництвом та продажем молочних продуктів (молоко, сир, йогурти). Складіть бюджет коштів з інформацією з операцій фірми протягом трьох наступних місяців (липень, серпень і вересень).

Ви зібрали такі данні (вибір за варіантами – табл. 1):

1. обсяги реалізації протягом фінансового року очікуються в сумі **X1** млн. грн.;

2. обсяги продажу змінюється залежно від місяця і розподіляються в такій спосіб: липень 6%; червень 6%; серпень 8%, вересень 8% щомісяця, інші місяці – 9% щомісяця;

3. надходження коштів: 50% щомісячного продажу оплачується в місяці реалізації, 50% надходить у наступному місяці;

4. Закупівля молочної сировини становить **X2** млн грн на рік. Витрати розподіляються так: липень – 20%, серпень – 30%, вересень – 25%, решта місяців – 25%. Оплата здійснюється одразу.

5. Витрати на оплату праці персоналу становлять **X3** млн. грн, розподіл: липень – 20%, серпень – 30%, вересень – 25%, решта місяців – 25% ; оплата здійснюється щомісяця;

6. Закупівля упаковки та добавок для виробництва молочних продуктів становить **X4** млн грн на рік, вони купуються за місяць до виникнення потреби в них (у пропорції до закупівлі молочної сировини) і негайно оплачуються;

7. Комунальні витрати та технічне обслуговування обладнання очікуються в сумі **X5** млн грн., з цієї суми будуть сплачені: в липні **X51** млн грн., в серпні **X52** млн грн., у вересні **X53** млн. грн.

8. Амортизаційні витрати складають **X6** млн грн.. і розподіляються рівномірно щомісяця протягом року;

9. витрати на транспортування й реалізацію становлять 5% обсягу реалізації протягом кожного місяця і негайно оплачуються;

10. загальні й адміністративні витрати становлять **X7** млн грн.. за рік і розподіляються рівномірно щомісяця протягом усього року;

11. зараз підприємство «Світанок» має кошти в сумі 600 млн грн. і вважається, що бажаний мінімальний баланс коштів у сумі 150 млн грн. протягом усього часу.

Таблиця 1

Вибір даних за варіантами

Показник		Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3	Варіант 4	Варіант 5	Варіант 6	Варіант 7	Варіант 8	Варіант 9	Варіант 10
Обсяги реалізації продукції	X1	1450	1600	1380	1520	1480	1700	1550	1400	1650	1580
Закупівля молочної сировини	X2	1010	1100	980	1040	1020	1200	1080	990	1150	1090
Витрати на оплату праці	X3	90	95	85	88	92	100	94	89	98	96
Закупівля упаковки та добавок	X4	200	220	190	210	205	230	215	195	225	218
Комунальні витрати та технічне обслуговування, в тому числі:	X5	20	22	18	21	19	25	23	20	24	22
сплачені: в липні	X51	2	3	2	2	2	4	3	2	3	3
сплачені: в серпні	X52	1	2	1	1	1	3	2	1	2	2
сплачені: у вересні	X53	2	2	2	2	2	3	3	2	3	2
Амортизаційні витрати	X6	24	25	23	24	24	26	25	23	25	24
Загальні та адміністративні витрати	X7	23	24	22	23	23	25	24	22	24	23

Підготуйте бюджет коштів (табл. 2). Зробіть висновки щодо додаткового фінансування та управління касовими залишками.

Таблиця 2

Бюджет коштів підприємства «Світанок»

Показники	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень
1. Обсяги реалізації продукції					
2. Інкасація дебіторської заборгованості					
2.1. Інкасація дебіторської заборгованості протягом місяця (50%)					
2.2. Інкасація дебіторської					

заборгованості протягом наступного місяця (50%)					
Повні касові інкасації					
3.Витрати					
3.1. Матеріальні витрати:					
придбання сировини					
оплата праці					
упаковка та добавки					
амортизація					
3.2. Комунальні платежі і ремонт:					
виробництво					
складування					
3.3. Продаж і транспортування					
3.4. Загальні і адміністративні					
Усього витрат					
4. Зміни в коштах					
4.1. Кошти в наявності (+кошти на початок періоду)					
4.2. Надлишок коштів(-необхідний баланс)					

Рекомендована література

1. Гужавіна І. В., Сьомкіна Т. В., Згурська О. М. Фінансовий контролінг у системі управління торговельним підприємством. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 11-14.

2. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий контролінг у сфері бізнесу» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укл. І. Є. Андрющенко. Запоріжжя : НУЗП, 2019. 82 с.

3. Конспект лекцій із дисципліни «Фінансовий контролінг» для студентів другого (магістр) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» та ОПП «Управління фінансово-економічною безпекою»/ уклад. Л.О. Птащенко. – Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. – 80 с. URL: <https://reposit.nupr.edu.ua/handle/PolNTU/13112>

4. Піжук О. І. Контролінг в управлінні підприємством : навч. посіб. / Піжук О. І., Бодров В. Г., Минчинська І. В. ; за заг. ред. О. І. Піжук; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 441 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

5. Птащенко Л. О. Фінансовий контролінг : навчальний посібник / Л. О. Птащенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 344 с.

5. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б. Фінансовий контролінг : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 160 с.

6. Терещенко О. О. Бабяк Н. Фінансовий контролінг : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2013. 407 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
і завдання до контрольної роботи з дисципліни
«ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ»
(для здобувачів вищої освіти, вибіркова дисципліна)
(Електронне видання)

Укладач:
О.О. СЕРЕДА

Оригінал-макет

Підписано до друку _____.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір типогр. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. _____.
Тираж ____ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.12.03 р.
Адреса університета: вул. Іоанна Павла II, 17,
м. Київ, 01042, Україна
e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com.